

The Bosnia Times

POČETNA POLITIKA TEME KOLUMNNE INTERVJU TEMPO LIFESTYLE

HASAN ČENGIĆ I SEBIJA IZETBEGOVIĆ – DVA STUBA MOĆI REŽIMA (II) Milijarde dolara donacija za Bosnu u rukama „ZELENE BURŽOAZIJE“

Danas se taj kapital u Bosni pojavljuje iz offshore kompanija kao „investicije“ anonimnih arapskih biznismena kako bi bio „opran“ i legaliziran!

10. Septembra 2018.

FOTO: Izetbegović (SINIŠA PAŠALIĆ / RAS SRBIJA)

Kada se posmatraju dva stuba moći trenutno vladajućeg režima u Federaciji Bosne i Hercegovine – a to su (1) enormni kapital za provodjenje zamišljenih projekata i (2) potpuna kontrola zakonodavne, sudske i izvršne strukture na svim nivoima vlasti – gotovo je izlišno pitanje da li je katastrofalno stanje posljedica nesposobnosti SDA i koalicijskih partnera ili je rezultat planiranog inženjeringa promjene bh. društva na ekonomskom, socijalnom, kulturnom, civilizacijskom, religijskom i svakom društvenom planu? Akademik Esad Duraković je pokušavajući objasniti šta radi vlast SDA omogućavajući masovnu prodaju zemlje Arapima, dramatično upozorio: „Vjerujem da se ovdje radi o jednoj vrsti projekta trajne izmjene karaktera bosanskog društva, pretvaranja društva u nešto što ono nije. Tu vidim jednu posebnu strategiju čiji se krajnji učinci ne vide sada, ali će se vidjeti kada bude prekasno“. Učinci se već vide, a nadajmo se da nije kasno. Prvi dobar korak u suprotstavljanju pogubnim promjenama jeste – razotkrivanje namjera i suštine djelovanja aktuelnog destruktivnog režima. Stoga je neophodno što je moguće detaljnije i jasnije razotkriti dva stuba moći režima.

Novac namijenjen „projektima kojih se treba bojati“!?

Prvi je, iako on nije jedina figura u tom kontekstu, Hasan Čengić, vjerovatno najmoćniji čovjek u BiH. On sa nekolicinom povjerljivih istomišljenika u BiH i inostranstvu upravlja ogromnim kapitalom koji je stvoren i sakriven devedesetih godina prisvajanjem milijardi dolara pomoći koja je prikupljena za odbranu Bosne i Hercegovine, humanitarnu pomoć i obnovu zemlje. Danas se taj kapital postepeno plasira u projekte, kako reče prof. Duraković, koji vrlo malo ili nimalo doprinose napretku BiH, ali za posljedicu imaju niz negativnih tendencija. Nameću se pitanja: koliko novca ima i gdje se nalazi; ko je zaista u koju svrhu izdvajao ogroman novac, ako za oporavak BiH očigledno nije; ko su ljudi sa Bliskog istoka koji sa Čengićem njime upravljaju; šta se zaista htjelo postići ubacivanjem u Bosnu mudžahedina u ratu te arapskih investitora i migranata u miru; šta se želi postići tzv. reformama u školstvu po svim nivoima i nametanjem novih vrijednosnih kriterija u društvu koje neprijatelji BiH otvoreno nazivaju „islamizacijom“; šta je iza prećutnog odobranja i šutnje zapadnog svijeta te sve veće arogancije Rusije i Turske prema BiH... ??? Dakle, mnogo je pitanja čiji odgovori imaju veze sa misterijom uloge Hasana Čengića u BiH.

Drugi stub moći režima, kako je rečeno u prvom nastavku ovog feljtona, predstavlja apsolutna kontrola sva tri domena vlasti i po svim nivoima, od općine do Vijeća ministara BiH gdje god SDA sa svojim partnerima ima većinu i može upravljati. To je zvanična forma djelovanja, u sudovima, policiji, tužilaštvima, inspekcijama itd. Nezvanična je mnogo perfidnija i opasnija jer u neinstitucionalnom djelovanju SDA nema oficijelnu odgovornost za učinjene akcije. A djeluje preko imama u džematima, preko direktora i svojih ljudi u preduzećima, na fakultetima i univerzitetima... ukratko u svim sferama društva nastoje odlučivati. Ovdje su vrlo bitni efekti straha kod stanovništva koji se postiže stvaranjem utiska da moćnici na vlasti u potpunosti upravljaju životima građana. Jedna od personifikacija moćnika tog tipa jeste Sebija Izetbegović, supruga predsjednika SDA Bakira Izetbegovića koja se nametnula kao figura iznad zakona te osoba čiju moć štite nedodirljivi centri moći, daleko jači od autoriteta supruga Bakira i SDA. Kroz njenu neobičnu karijeru i profesionalnu priču neprestano je prisutna sjena tog centra moći koji sasvim prosječnu provincijalku pozicionira (kao neformalni, ali apsolutni autoritet) na uticajna mjesta sa specifičnim širokim ovlaštenjima koja nemaju veze s npr. realnim

značajem pozicije direktora KCUS-a!? Stoga i ličnost Sebijе Izetbegović iz porodice Građević, upravo zbog nesrazmjera formalne i realne moći, zasluđuje pažljivo i tzv. dubinsko istraživanje o čemu će biti više riječi u narednim nastavcima. Da se dođe do bilo kakvih odgovora o nabacanim pitanjima neophodno je početi od – novca i ideja.

Gdje je novac od donacija?

Prema procjenama upućenih pojedinaca iz užeg kruga ljudi oko Alije Izetbegovića koji su imali pristup ili neku ulogu u upotrebi doniranog novca, tokom rata i kasnije „Bosni i Hercegovini su donirane milijarde dolara za odbranu i obnovu zemlje. Međutim, veliki dio tih sredstava nikad nije stigao u BiH. Deponovani su u bankama na dalekom istoku i sakriveni kao kapital offshore kompanija čekajući bolja vremena za biznis“!

Treba reći da je offshore poslovanje sasvim legalno, ali u ovom slučaju ne i moralno. Osmišljeno je da bi se zaštitio identitet vlasnika kapitala, porijeklo i legalnost, a zatim i izbjegao porez. Zatim se investira u legalne poslove pa se, osim prve dobiti – izbjegavanja poreza u vlastitoj zemlji – taj kapital legalizira i „pere“ tj. prikazuje kao legalan prihod od transparentnih poslova. Javnost u BiH je posljednjih dvije decenije, a unatrag 5-6 godina, svjedok da se u Sarajevu i širom BiH preko sasvim novih stranih firmi pokreću različiti poslovi, uglavnom u sferi gradnje, trgovine, turizma, a nikako vezani za industriju, proizvodnju, usluge! Pri tome se kao investitori pojavljuju razni opskurni likovi, navodni vlasnici kapitala o kojima se organi BiH malo raspitaju, a o porijeklu kapitala ni malo!? Ukoliko se poneko neoficijelno raspita o njima, saznajemo da oni u svojim zemljama uopće nisu poznati u poslovnim krugovima. Poslovanje ovih kompanija nema ničiji nadzor, nemaju obavezu polagati račune nikome! To je idealna situacija da se „zadržani“ kapital drži daleko od BiH i bilo kakve provjere, a našao se i način kako da isti polako počne ulaziti u zemlju kojoj je namijenjen. Ali, ne za prvobitnu svrhu, nego u korist novih „vlasnika“. Dakle, gdje je novac sakriven?

Odgovor na ovo pitanje može se naćeti praćenjem investicija. Novac Bosne i Hercegovine povezuje se sa offshore oazama u Maleziji na otoku Labuanu i Dubaiju gdje je offshore osnovni princip poslovanja. Labuan je u svijetu biznisa poznat kao oaza nelegalnog kapitala prikupljenog od droge, organiziranog kriminala, računa namijenjenih za finansiranje terorizma i sl. Investicije kojima se pere novac s Labuana su nekretnine, građevine i telekomunikacije kao jedan od profitabilnijih vidova ulaganja. Trend je gradnja ekscentričnih tornjeva „simbola“ moći koji nemaju jasnu ekonomsku opravdanost, profitabilnost i namjenu (bitna je grandioznost i gabariti). Ali, idealni su za fiktivno prikazivanje investicije i troškova, jer je vrlo lako „fakturisati“ silne troškove kojih nije bilo, a provjeriti je nemoguće. Zatim, česta neimarska misija pranja novca jeste gradnja džamija. Tako je i u BiH niklo na desetine džamija čije su vjerska i humanistička dimenzija dovedene u pitanje često upitnom potrebom džematlija za džamijom na nekoj lokaciji, kao i čestim finansijskim aferama (iznenada u nekoj fazi gradnje ponestane novaca!).

Kapital sa Labuana stiže od 2000. godine u BiH i veže se za sada već propali projekat BOSMAL nastao iz navodnog bosansko-malezijskog prijateljstva. Međutim, radi se o novcu koji je stigao preko Hasana Čengića. Isto se odnosi i na projekat Vrtovi riverine koji je trebao biti realiziran mnogo kreativnije i šire nego što danas možemo vidjeti na južnom izlazu iz Sarajeva, ali Čengićeви realizatori u Sarajevu su stručno urbanistički, arhitektonski... i po svim drugim osnovima bili nedorasli poslu pa je od svega nastalo samo nekoliko zgrada u njivi na gradskoj periferiji.

Međutim, kada je počeo transfer tog kapitala iz Malezije, u toj zemlji su započele istrage, pod pritiskom svjetskih korporacija, kako bi se pranje enormnih količina novca stavilo pod kontrolu. Istrage su vođene tokom 2005. godine. Iste godine je uhapšen u BiH Hasan Čengić, kako je tada objavljeno, "zbog zloupotreba položaja dok je bio ministar odbrane RBiH". Da podsjetimo, Čengić je bio ministar odbrane 1996. godine kada je na zahtjev SAD (upućen Aliji Izetbegoviću) bio smijenjen. Američki razlozi ticali su se načina na koji je Čengić upravljao novcem donatora iz islamskih zemalja kojim se upravljalo preko TWRA. Dakle, za njegove malverzacije znalo se i ranije i nije trebalo čekati 9 godina da ga se privede. Što se tiče američkih razloga iz 1996. ispostaviće se da su SAD već tada detektirale da se dio milijardi dolara namijenjenih Bosni preusmjerava terorističkim organizacijama! Te su stare činjenice o malverzacijama u MO BiH bosanskim vlastima tada poslužile za prikriivanje stvarnih razloga hapšenja, a to je da se kroz malezijske istrage i djelovanje više svjetskih službi došlo do saznanja da se Čengić upustio u kontakte sa licima bliskim terorističkim organizacijama, što se u javnom prostoru tada nije moglo i zvanično iznijeti.

Bankarsko legaliziranje tokova novca

Kada se danas govori o „investiranju iz arapskih zemalja“ neizostavna poveznica je BBI – Bosna Bank International. Već godinama je prigodni biznis događaj za legaliziranje prisustva i predstavljanje investitora javnosti – Sarajevo Business Forum (SBF) gdje je BBI „nosilac aktivnosti“. Događaj, naravno, ne prolazi bez prisustva državnih zvaničnika koji daju privid državnog nadzora nad legalnošću tokova novca. Nakon svakog SBF-a slijede investicije objašnjene interesom „biznismena“ iz Saudijske Arabije, Bahreina, Pakistana, Indije... koji će ulagati u projekte u BiH ili drugdje. Nakon toga transparentnost prestaje jer kroz dio projekata započinje i plasman opljačkanog novca. Kakve veze sa tim kapitalom ima BBI? Veze su i finansijske i personalne.

BBI banka osnovana je upravo 2000. godine, kada počinje stizati novac sa Labuana, i to od više osnivača među kojima su Islamske banke iz Dubaija i Abu Dhabija i Islamska razvojna banka iz Džede (Saudijska Arabija), a one su „povezana lica“ u odnosu sa Malezijom u investicijskom smislu. Generalni direktor BBI je već godinama Amer Bukvić, jedan od pripadnika muslimanske „zlatne mladeži“ koja je u periodu rata i kasnije upućivana na školovanje u Maleziju, a danas (poput i Semira Efendića) drže poluge vlasti i kapitala u BiH. Mladog Bukvića za Hasana Čengića i Bakira Izetbegovića veže pripadnost njegove porodice uskom mladomuslimanskom krugu iz kojeg Čengić i Izetbegović i dalje regrutiraju cijele porodice za ambadorske i druge funkcije u vlasti. Međutim, Amera Bukvića, Čengića i Izetbegovića mnogo više nego ideje danas veže biznis o kojem je ovdje riječ – plasman sakrivenog kapitala. Da dodamo, upravo je Čengić uputio desetine bh. mladića na školovanje u Maleziju u jeku rata i kasnije! Oni su danas vrlo važni pobočni stubovi moći režima.

No, vratimo se pitanju – kako se desilo da je Hasan Čengić, čovjek vrlo skromnog imetka kao stolački imam prije rata i teološkog obrazovanja došao u poziciju da upravlja enormnim kapitalom. Suština odgovora seže mnogo unatrag, u period njegovih prvih kontakata sa Iranom, a tada vjerovatno i obavještajnom službom te zemlje, a kasnije sa raznim islamističkim pokretima (Muslimanska braća) i terorističkim organizacijama. Sarajevski proces 1983. je samo zagrebao po tom dijelu njegova života. Mnogo je više isplivalo kasnije, kroz istrage evropskih i američkih službi, ali se zasad fokusirajmo na period enormnog dotoka novca, dakle devedesete godine.

Mladomuslimanski krug upravlja milijardama

Ključnu ulogu u dotoku i distribuciji novca imala je organizacija TWRA (Third World Relief Agency) koja je osnovana 1987. godine u Beču kao humanitarna organizacija, a čiji direktor je bio Elfatih Ali Hassanein. Sumnjive tokove novca, u smislu povezanosti sa terorističkim organizacijama istraživali su dakle i organi SAD, ali i evropskih zemalja, prvenstveno Austrije, Njemačke i Velike Britanije. Nakon njihovih zahtjeva prema domaćem pravosuđu i Tužilaštvo BiH je otvorilo nekoliko istraga. Analizirani dokumenti Tužilaštva BiH, koji su se pojavili u javnosti, pokazali su da su članovi Uprave TWRA bili i Alija Izetbegović, Ejup Ganić, Haris Silajdžić, Irfan Ljevaković i Derviš Đurđević, a kao osobe ovlaštene za novčane transakcije još i Selim Šabić i Hasan Čengić. Dokumenti Tužilaštva BiH koji su već procurili u javnost označavaju Salema Šabića i Elfatiha Ali Hassaneina kao osobe koje su primale donacije od donatora iz islamskog svijeta, dok su drugi ljudi novac trebali distribuirati u BiH i praviti transakcije povezane sa odbranom i humanitarnim zbrinjavanjem stanovništva. U jednom od dokumenata decidno se navodi da je Alija Izetbegović formirao i ovlastio komisiju od pet članova da upravljaju sredstvima sa jednog od računa u Die Erste Osterreichische Sparcasse u Beču. Komisiju su činili: Elfatih Ali Hassanein, Hasan Čengić, Irfan Ljevaković, Husein Živalj i Derviš Đurđević. Provjerom što su je obavili austrijski organi, a prema pomenutom dokumentu Tužilaštva BiH o tome, utvrđeno je da su od početka rata do posljednjeg primirja u septembru 1995. sa više računa u banci „izvršene 803 transakcije od kojih je 287 uplata u iznosu 212.045.360 USD i 516 isplata u iznosu od 207.178.578 USD.“

Nadalje, Tužilaštvo BiH je utvrdilo da je Hasan Čengić kontaktirao sa osobom po imenu Wael Hamzah Jelaidan iz Saudijske Arabije (identificiran u američkim istragama kao partner Osame Bin Ladena) koji se već tada nalazio na „crnim listama“ UN, EU i SAD te izvršnoj naredbi predsjednika SAD br. PO 13224 ciljanoj na presijecanje finansijske pomoći teroristima. Njih dvojicu veže više transakcija u periodu 1993-94 u kojima je s računa TWRA Čengiću uplaćeno preko 13 miliona USD „na ime plaćanja duga Hasanu Čengiću“!? O kakvom dugu je riječ i za što, nema traga. Ovdje je bitna činjenica da je Hasan Čengić od juna 1993. godine imao ovlaštenje da raspolaže računom TWRA te neograničenu mogućnost da novac usmjeri bilo gdje i bilo koju svrhu umjesto ka pravoj namjeni. Kao ovlašteno lice za raspolaganje novcem Čengić je u tom periodu učestvovao u najmanje 22 novčane transakcije. Treba reći i da su ovlaštenja imali i drugi lideri iz BiH, ali se Čengićevo ime spominje najčešće i u svim spornim transakcijama.

Sporno je, naime, to što svrha niti krajnja namjena i korisnici nisu bili poznati pa se opravdano može sumnjati da se radilo o humanitarnim akcijama. Osim toga, njegovo djelovanje usko je povezano, u kontekstu TWRA, sa Irfanom Ljevakovićem, Huseinom Živaljem, Dervišem Đurđevićem, Muhamedom Čatićem, Salemom Šabićem... i još nizom lica koja pripadaju tzv. mladomuslimanskom krugu, deklarativnim sljedbenicima ovog pokreta uništenog represijom komunističkih vlasti odmah nakon II svjetskog rata. To znači da je ova uska grupa ljudi uzurpirajući ovlaštenja da preko TWRA raspolažu novcem namijenjenim Bosni i Hercegovini i došavši u poziciju da odlučuje o tome na šta se novac troši, koliko se kome uplaćuje itd. zapravo uzurpirala pravo da odlučuje o sudbini Bosne i naroda. Ali, kako se dosad ispostavilo, bez namjere da djeluju ka napretku. Naprotiv, njihovo djelovanje bilo je usmjereno na lično bogaćenje i učešće u sasvim problematičnim ideološkim i sigurnosnim projektima, rizičnim po Bosnu i svijet.

Terorističko – obavještajni aspekti

Možda pažnju glavnih obavještajnih službi Čengić ne bi privukao da se kriminal zadržao u domenu prisvajanja doniranih sredstava i njegovim korištenjem za kršenje embarga na uvoz oružja za ARBiH. Poznato je da je na koncu embargo prekršen uz znanje i učešće SAD. Međutim, kada je u njegovom djelovanju otkrivena povezanost sa terorističkim organizacijama, čitav problem dobio je drugu dimenziju. Naime, u istragama stranih obavještajnih službi fokus i suštinska primjedba bili su usmjereni na njegovu povezanost sa finansiranjem terorizma preko TWRA. Ključno otkriće presudno za njegovo stavljanje na američku „crnu listu“ jeste povezanost sa Osamom Bin Ladenom i veza sa nekim učesnicima u napadu na WTC u New Yorku 11.9.2001. godine! CIA i sigurnosne službe UN povezuju ga direktno sa tim događajem, ali i sa nizom krivičnih djela – krijumčarenje oružja za terorističke grupe i militantne pokrete, pranje novca, utaja poreza, finansijske prevare itd. pri čemu se Čengić nadalje povezuje sa Bakirom Izetbegovićem i Senadom Šahinpašićem – Šajom.

Npr. Svjetska organizacija za praćenje kriminala i korupcije (OCCRP) dokumentirala je povezanost Čengića sa međunarodnim organiziranim kriminalom. Njihove datoteke otkrivaju bliskost sa Bin Ladenom podatkom da je Čengić prisustvovao vjenčanju Osaminog sina početkom 2001. godine. Nadalje, nabavio je, prema OCCRP-u, avione za svoju avio-kompaniju upravo od Viktora Anatolyevicha Bouta, koji je od SAD optužen za krijumčarenje oružja. Organizacija je došla do originalnih ugovora između Čengića i Bouta. Zatim, Služba UN-a (UNMG) otkrila je da je Čengić nabavljao oružje i za čečenske borce zajedno sa Boutom, ali kada su UN namjeravale pokrenuti optužnicu po ovom slučaju, neidentificirani moćnici u UN su blokirali taj postupak!?

Nakon toga, tokom 2003. godine tim istražitelja iz BiH, SAD, UN-a i NATO-a te nekih evropskih agencija (tzv. "joint terror task force") sačinili su sigurnosni presjek terorističko-kriminalnih aktivnosti Čengića pri čemu je on optužen da je obavještajac iranske obavještajne službe MOIS. Pažljiviji promatrači u to vrijeme su mogli uočiti u Sarajevu posebnu Čengićevu drskost, on je tada otvoreno koristio diplomatski automobil iranske ambasade štiteći se od iznenadnih akcija bosanskih službi koje je očekivao. To se i desilo 2005. godine kada je uhapšen u Sarajevu kako je zvanično obrazloženo „...zbog prekoračenja ovlasti kao zamjenik ministra odbrane“. Treba reći da je i taj slučaj, nakon pritisaka iz nepoznatog izvora (!), u Tužilaštvu BiH odbačen formalno zbog nedostatka dokaza. Tada je prvi čovjek FUP-a Zlatko Miletić rezignirano prokomentirao ovo oslobađanje riječima da je „Hasan Čengić vrlo moćan i opasan čovjek. Moćniji od države.“

Tragovi u arhivama

Iako nikad nije osuđen, u arhivama UN, nekoliko obavještajnih agencija i konačno u Tužilaštvu BiH postoje dokumenti koji su zasad zataškani, ali su rezultat operativnog dokazivanja njegovih malverzacija i kriminala u svjetskim razmjerama čija osnova je prethodna krađa enormnih suma novca doniranog za odbranu i obnovu BiH.

Možda je najznačajniji već pominjani Izvještaj Tužilaštva BiH o stanju u području "Istraživanje oblasti financija u odnosu na traženje pravne pomoći u predmetu Az.Inv/10289/T09PH (245) od 27. 8. 2002. godine. Pravnu pomoć tražio je tada Ured tužilaštva (OTP) MKSJ u vezi sa TWRA i Čengićem te nekoliko „visoko rangiranih osoba iz vojnih i političkih struktura RBiH.“ Istragu o tome prethodno je (1996-98) vodio državni tužilac iz Minhena, ali kada se uključio MKSJ, istraga je prepuštena toj „višoj instanci“ kojoj je ustupljeno i 16 registara istražnih akata prikupljenih u Minhenu. U CMS sistemu Tužilaštva BiH postoji nekoliko predmeta koji se odnose na Hasana Čengića (KT-283/04, CMS 3835 04, KTA 6141 07, KTA-206/07 i KTA-250/10). Dokumenti u tim predmetima potvrđuju da je Hasan Čengić raspolagao milionima USD (procjene upućenih govore o milijardama) preko TWRA i da je kao ključni čovjek ove organizacije novac, umjesto u korist BiH, usmjeravao za ličnu korist, vlastite profitabilne projekte, krijumčarenje oružja, finansiranje terorizma, kriminal, a sve izbjegavajući poreske obaveze čak i u formalno legalnim poslovima. Samo jedan od rijetkih njegovih transparentnih poslova jeste kompanija Bosnia Investment Organization (BIO), koja je međutim, najčešće bila paravan za ilegalne poslove.

Ipak, nikako se ne smije pretpostaviti da je Čengića dominantno vodilo koristoljublje, iako je obilato iskoristio životnu okolnost raspolaganja velikim novcem i da se lično obogati. U njegovoj motivaciji da tokove novca preusmjeri u druge svrhe suprotne osnovnoj namjeni postoje i neki „viši ciljevi“ koji i jesu današnji problem BiH. U svemu tome Čengić nikako nije sam. Centri moći izvan BiH i „trojanski konji“ u BiH oličeni u nekoliko moćnih porodica svakako su novi nivo opasnosti o kojoj se nužno efikasno suprotstaviti radi još višeg cilja – opstanka države Bosne i Hercegovine. A o tome će biti riječi u narednom nastavku feljtona. (Nastaviće se)

(Čitajte u printanom izdanju The Bosnia Timesa)